

กรอบแนวทางการปฏิบัติในการสงวนหวงห้ามพื้นที่ป่าชุมชน

ตามมติคณะรัฐมนตรี



คช.มีมติมอบหมายให้กรมที่ดินดำเนินการ

กรมพัฒนาที่ดินถ่ายทอดตำแหน่งพื้นที่ป่าชุมชนจากแผนที่
มาตราส่วน 1:50,000 ลงในระหว่าง 1:4000 หรือ 1:5000

กรมที่ดินส่งช่างรังวัดจัดทำแผนที่ท้ายประกาศ
สงวนหวงห้าม

ช่างทำการรังวัดส่งเรื่องให้สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา

อำเภอตรวจสอบข้อเท็จจริงและประวัติความเป็นมา
สรุปความเห็นเสนอ พว.ว่าสมควรสงวนหวงห้ามหรือไม่

จังหวัดแต่งตั้ง คกก.ระดับจังหวัดเพื่อดำเนินการตามระเบียบ
คช. ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2529) และแต่งตั้ง คกก.ระดับพื้นที่
เพื่อนำชี้แจงเขตป่าชุมชน

2564 กรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท 0511.5/ว 16791 ลงวันที่ 19 ส.ค.
2564 แจ้งเวียนจังหวัด รวม 47 จังหวัด เพื่อให้ตรวจสอบ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินป่าชุมชน ดังนี้

- ตรวจสอบตำแหน่งที่ดินที่ได้รังวัดป่าชุมชนว่าตรงตามคำพิกัด
แผนที่ของกรมพัฒนาที่ดินหรือไม่ และมีการรังวัดออก น.ส.ล. ไปแล้ว
หรือไม่
- ตรวจสอบว่ามีการทับซ้อนกับพื้นที่ที่ดินของรัฐประเภทอื่นหรือไม่
- ตรวจสอบว่ามีผู้ครอบครองการทำประโยชน์อยู่ก่อนหรือไม่
และอาศัยหลักฐานใด

2566 กรมที่ดินได้สั่งการให้ดำเนินการตามมติ คชด.ดังนี้
ที่ดินทับซ้อนกับที่ดินรัฐประเภทอื่น: ให้สำรวจร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หากยืนยันเป็นป่าชุมชนตามมติ ครม.ให้ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562
เว้นเขตอุทยานฯ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่า เช่น

- กรณีทับซ้อนป่าสงวน หากให้เป็นป่าสงวนให้ดำเนินการตาม พ.ร.บ.ป่าสงวน
- กรณีทับซ้อน สปก. หากจะดำเนินการ ตาม กม.สปก. ให้กรมพัฒนาที่ดินและ
สปก. ขอกบทวนมติ ครม. ให้จำแนกป่าชุมชนไปเป็น สปก.
- กรณีทับซ้อน สปก. และป่าสงวน ให้แจ้งกรมพัฒนาฯ กรมป่าไม้ สปก. ยืนยัน
ว่าจะดำเนินการอย่างไร
- กรณีออก นส.ล.แล้ว เป็นที่สาธารณะ (โดยสภาพ หรือการใช้ ให้ยุติเรื่องการสงวน
- ที่ดินที่ อปท. เห็นควรสงวนให้ดำเนินการตามระเบียบ คช. ฉบับที่ 9 ที่ดินที่อยู่
ระหว่างการดำเนินการของจังหวัดให้ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย

พว.เห็นว่าสมควร สงวนหวงห้าม

นอภ.ประกาศการสงวนหวงห้าม มีกำหนด 60 วัน

มีผู้คัดค้านให้
นอภ.สอบสวนสิทธิ
เสนอ พว.สั่งการ

ไม่มีผู้คัดค้านภายในกำหนด
ให้ พว.ส่งเรื่องให้
กรมที่ดิน เพื่อเสนอ คช.

คกก.ระดับจังหวัดให้
ความเห็นประกอบการ
พิจารณาของ พว.

คช.มีมติให้สงวนหวงห้าม
ให้ ปชช.ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ดำเนินการตามระเบียบ
คช. ฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2529) ข้อ 10

จัดทำประกาศ
สงวนหวงห้ามและประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

จังหวัดโฆษณาโดยปิดสำเนาประกาศฯ
ให้ ปชช.ทราบ

ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไว้
เป็นหลักฐานตามระเบียบและวิธีการต่อไป

พว.เห็นว่าไม่สมควรสงวนหวงห้าม

สรุปเรื่องราวส่งให้กรมที่ดิน เพื่อเสนอ คช.

คช.เห็นว่า
สมควร
สงวนหวงห้าม

คช.เห็นว่า
ไม่สมควร
สงวนหวงห้าม

ส่ง สคทช.
กำหนดนโยบาย

เสนอ
ครม.พิจารณา



การสงวนหวงห้ามที่ดินที่จำแนกเป็น ป่าชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี

2529-2547

ครม. จำแนกประเภทที่ดินออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อจัดทำเป็นป่าชุมชน จำนวน 1,117 แห่ง 47 จังหวัด โดยมอบให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (คชช.) พิจารณา ดำเนินการสงวนหวงห้าม

2545-2551

1. คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (คชช.) มีมติเห็นชอบให้กรมที่ดินรับไปดำเนินการสงวนหวงห้ามตาม มาตรา 20 (3) (เดิม มาตรา 20 (4)) ป.ที่ดิน และออก น.ส.ล.
2. กรมที่ดินได้จัดส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางไปจังหวัดออก น.ส.ล. ในพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 840 แปลง (36 จังหวัด)

ปัญหาอุปสรรค - ตำแหน่งที่ดินตามที่ได้จังหวัดออก น.ส.ล. บางพื้นที่ ไม่ตรงตามตำแหน่งคำพิภพของพื้นที่ป่าชุมชน ตามมติ ครม.
- มีราษฎรครอบครองอยู่ก่อนแล้วและมีการคัดค้านการสงวนหวงห้าม
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าจะไม่สมควรที่จะสงวนหวงห้าม

2552

กรมที่ดินได้มีหนังสือ ที่ มท 0511.4/ว 1574 ลงวันที่ 19 มกราคม 2552 แจ้งเวียนทุกจังหวัดตรวจสอบ ดังนี้

1. ที่ดินเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือไม่ ที่ดินสภาพเป็นอย่างไร
2. มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินหรือไม่ ผู้ครอบครองมีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินอย่างไร พร้อมแสดงจำนวน เนื้อที่และแนวเขตที่มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ลงในแผนที่โดยสังเขป
3. ที่ดินมีการสงวนหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอื่นบ้างหรือไม่
4. คณะกรรมการหมู่บ้านและหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเห็นสมควรให้มีการสงวนหรือหวงห้าม หรือไม่ เพราะเหตุใด
5. นายอำเภอท้องที่ และผู้ว่าราชการจังหวัด มีความเห็นในกรณีดังกล่าวอย่างไร

เมื่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้ดำเนินการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินที่จัดให้เป็นป่าชุมชนสำหรับประชาชนใช้ ร่วมกัน จึงให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงตามระเบียบและวิธีการ

จากการจำแนกประเภทที่ดินออกจากป่าไม้ถาวร เพื่อจัดทำเป็นป่าชุมชน รวม 1,117 แห่ง 47 จังหวัด 132,978 ไร่

ได้มอบให้ คชช.พิจารณาดำเนินการ สงวนหวงห้าม แล้วเสร็จ

2 ป่า 3 แห่ง

พื้นที่จังหวัดลำพูน

1. ป่าแม่ธิ แม่ต๊ิบ แม่สาร

2. ป่าแม่อาว

คงเหลือที่ต้องดำเนินการ รวม 1,114 แห่ง 47 จังหวัด



2564

กรมที่ดินมีหนังสือ ที่ มท 0511.5/ว 16791 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2564 แจ้งเวียนจังหวัด รวม 47 จังหวัด ให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้

1. ตรวจสอบตำแหน่งที่ดินที่ได้รังวัดป่าชุมชนว่าตรงตามคำพิภพแผนที่กรมพัฒนาที่ดินจัดทำไว้หรือไม่และมีการรังวัดออก น.ส.ล. ไปแล้วหรือไม่
2. ตรวจสอบว่ามีการทับซ้อนกับพื้นที่ที่ดินของรัฐประเภทอื่น หรือไม่
3. ตรวจสอบว่ามีผู้ครอบครองการทำประโยชน์อยู่ก่อน หรือไม่ อาศัยหลักฐานใด

2566

กรมที่ดินมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท 0511.5/ว 10883 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2566 ให้ดำเนินการตามมติคณะกรรมการจัดที่ดิน ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2565 ดังนี้

1. ที่ดินที่ทับซ้อนกับที่ดินของรัฐประเภทอื่น แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐประเภทเพื่อร่วมกันสำรวจ หากยืนยัน สงวนไว้เป็นป่าชุมชนตามมติ ครม. ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ยกเว้นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตาม กม.ที่ใช้บังคับ (เขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562 [ตัวอย่าง \(สำรวจแล้วปรากฏว่า\)](#)

1. ทับซ้อน ป่าสงวนฯ >> หากยืนยันให้เป็นป่าสงวนฯ ให้ดำเนินการตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
2. ทับซ้อน ส.ป.ก. >> แจ้งกรมพัฒนาที่ดินและ ส.ป.ก. ว่ามีความประสงค์จะดำเนินการตามกฎหมายของ ส.ป.ก. ให้กรมพัฒนาที่ดิน และ ส.ป.ก. ขอบทวน มติ ครม. จำแนกที่ดินจากป่าชุมชนให้เป็นของ ส.ป.ก.
3. ทับซ้อน ส.ป.ก. และป่าสงวน >> แจ้งกรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ ส.ป.ก.สำรวจ และยืนยันว่าจะให้เป็นป่าชุมชน หรือ หน่วยงานใด เป็นผู้ดำเนินแล้วดำเนินการตาม ข้อ 1 หรือ ข้อ 2

2. ที่ดินที่ได้รังวัดออก น.ส.ล. แล้ว เป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน (เกิดขึ้นโดยสภาพหรือเกิดขึ้นโดยการใช้ประโยชน์) จึงไม่เป็นที่รกร้างว่างเปล่า

ให้ยุติเรื่องการสงวนหวงห้าม

3. ที่ดินที่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นควรสงวนหวงห้ามและอยู่ระหว่างการดำเนินการของจังหวัด ดำเนินการตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2529)

4. ที่ดินที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของจังหวัด **เร่งรัดตรวจสอบดำเนินการตามระเบียบและ กม.ที่เกี่ยวข้อง**

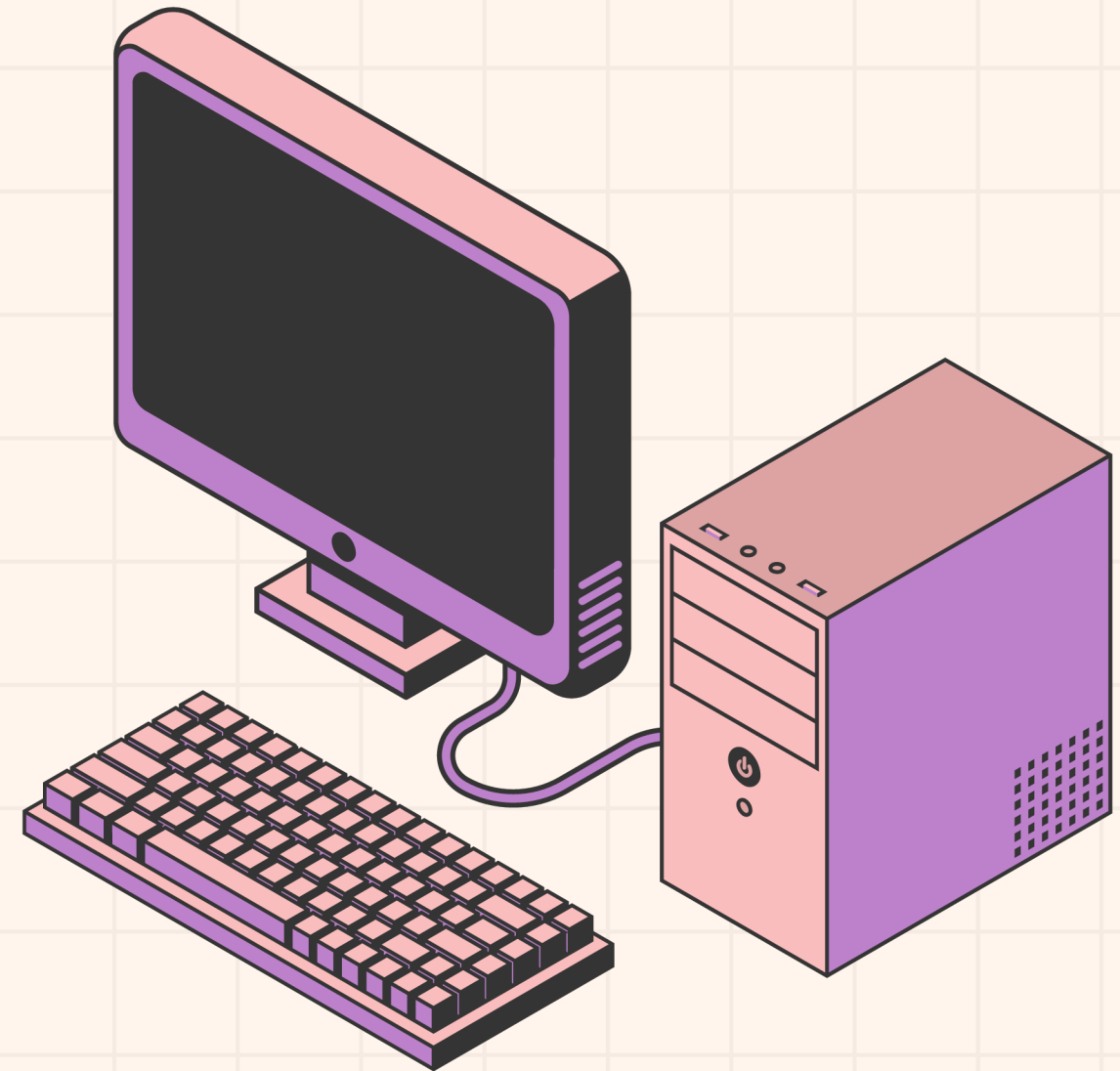


ทั้งนี้ สำนักงานที่ดินของรัฐ ได้สรุปขั้นตอนการดำเนินการ
สงวนหวงห้ามป่าชุมชนตามมติ ครม. และสรุปผลการรังวัดทำแผนที่
ป่าชุมชนตามมติ ครม. ในพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 - 2549
และ 2551 ลงเว็บไซต์แล้ว สามารถดูได้จาก เว็บไซต์

กรมที่ดิน [HTTP://WWW.DOL.GO.TH](http://WWW.DOL.GO.TH) → หน่วยงานงานภายใน
→ หน่วยงานส่วนกลาง → “สำนักงานที่ดินของรัฐ”



หัวข้อ “การสงวนหวงห้ามพื้นที่ป่าชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี”



WWW.DOL.GO.TH



รายงานผลการรังวัดป่าชุมชนตามมติคณะรัฐมนตรี

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน (แห่ง)	โครงการรังวัดสำรวจ ทำแผนที่ของกรมที่ดิน	จังหวัดรายงาน			หมายเหตุ
				รังวัด	ไม่รังวัด	ไม่รายงาน	
1	กระบี่	72 แห่ง	72 แห่ง (ปี 51)	24	-	48	-
2	กาญจนบุรี	1 แห่ง	-	-	-	1	-
3	กาฬสินธุ์	36 แห่ง	38 แห่ง (ปี 45)	3	33	-	เกินแผน 2 แห่งทางตัดผ่าน
4	กำแพงเพชร	3 แห่ง	2 แห่ง (ปี 48)	2	-	1	-
5	ขอนแก่น	46 แห่ง	41 แห่ง (ปี 45)	13	-	33	-
6	ชัยภูมิ	35 แห่ง	13 แห่ง (ปี 49)	-	35	-	-
7	ชุมพร	1 แห่ง	1 แห่ง (ปี 47)	1	-	-	-
8	เชียงราย	22 แห่ง	-	-	-	22	-
9	เชียงใหม่	1 แห่ง	-	-	-	1	-
10	ตรัง	57 แห่ง	-	-	57	-	-
11	ตราด	17 แห่ง	-	-	17	-	-
12	ตาก	36 แห่ง	27 แห่ง (ปี 49)	24	12	-	-
13	นครพนม	2 แห่ง	2 แห่ง (ปี 47)	2	-	-	-
14	นครราชสีมา	1 แห่ง	1 แห่ง (ปี 47)	1	-	-	-
15	นครศรีธรรมราช	2 แห่ง	-	-	2	-	-
16	นครสวรรค์	12 แห่ง	13 แห่ง (ปี 49)	-	-	12	เกินแผน 1 แห่ง ทางตัดผ่าน
17	บึงกาฬ	13 แห่ง	4 แห่ง (ปี 48)	-	13	-	-
18	บุรีรัมย์	80 แห่ง	61 แห่ง (ปี 45)	21	-	59	-
19	ประจวบคีรีขันธ์	8 แห่ง	5 แห่ง (ปี 47)	5	3	-	-
20	พะเยา	4 แห่ง	1 แห่ง (ปี 47)	-	4	-	-
21	พังงา	2 แห่ง	-	-	2	-	-
22	พัทลุง	3 แห่ง	-	-	3	-	-
23	พิษณุโลก	15 แห่ง	15 แห่ง (ปี 47)	14	1	-	แห่งที่ 3 รังวัด 2 แปลง เนื่องจากรูปแผนที่ไม่ติดกัน
24	เพชรบุรี	9 แห่ง	9 แห่ง (ปี 47)	-	9	-	-
25	เพชรบูรณ์	8 แห่ง	3 แห่ง (ปี 47) 5 แห่ง (ปี 49)	1	7	-	-
26	แพร่	10 แห่ง	-	-	10	-	-
27	มหาสารคาม	5 แห่ง	2 แห่ง (ปี 47)	-	5	-	-
28	มุกดาหาร	4 แห่ง	4 แห่ง (ปี 47)	4	-	-	-
29	แม่ฮ่องสอน	7 แห่ง	4 แห่ง (ปี 47)	-	7	-	-
30	ยโสธร	45 แห่ง	59 แห่ง (ปี 46), 1 แห่ง (ปี 49)	-	-	45	เกินแผน 15 แปลง มีถนนและ คลองตัดผ่าน

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน (แห่ง)	โครงการรังวัดสำรวจ ทำแผนที่ของกรมที่ดิน	จังหวัดรายงาน			หมายเหตุ
				รังวัด	ไม่รังวัด	ไม่รายงาน	
31	ร้อยเอ็ด	29 แห่ง	19 แห่ง (ปี 45), 5 แห่ง (ปี 48)	20 แห่ง (ไม่พบเรื่อง รังวัด 4 แห่ง)	9	-	-
32	ลพบุรี	37 แห่ง	34 แห่ง (ปี 49)	-	37	-	-
33	ลำปาง	22 แห่ง	6 แห่ง (ปี 48) 6 แห่ง (ปี 49)	3	19	-	-
34	ลำพูน	4 แห่ง	1 แห่ง (ปี 47)	3	1	-	ประกาศสงวนหวงห้ามฯ และออก น.ส.ล. 3 แห่ง
35	เลย	79 แห่ง	5 แห่ง (ปี 48), 70 แห่ง (ปี 49)	-	79	-	ตามแผนดรังวัด 4 แห่ง
36	ศรีสะเกษ	31 แห่ง	28 แห่ง (ปี 46) 1 แห่ง (ปี 49)	28	3	-	-
37	สกลนคร	13 แห่ง	7 แห่ง (ปี 47)	3	10	-	-
38	สตูล	2 แห่ง	2 แห่ง (ปี 47)	-	2	-	-
39	สระบุรี	26 แห่ง	24 แห่ง (ปี 49)	21	5	-	-
40	สุโขทัย	14 แห่ง	-	-	-	14	-
41	สุราษฎร์ธานี	5 แห่ง	5 แห่ง (ปี 47)	2	3	-	-
42	สุรินทร์	47 แห่ง	42 แห่ง (ปี 45) 6 แห่ง (ปี 49)	9	38	-	เกินแผน 1 แห่ง
43	หนองบัวลำภู	12 แห่ง	-	-	12	-	-
44	อำนาจเจริญ	109 แห่ง	108 แห่ง (ปี 46)	108	1	-	-
45	อุดรธานี	47 แห่ง	34 แห่ง (ปี 48)	-	47	-	-
46	อุทัยธานี	7 แห่ง	4 แห่ง (ปี 47)	4	3	-	-
47	อุบลราชธานี	76 แห่ง	28 แปลง (ปี 46) 22 แปลง (ปี 48) รวม 50 แปลง	44	32	-	-
รวม	47 จังหวัด	1,117 แห่ง	840 แห่ง (36 จังหวัด)	360 แห่ง (24 จังหวัด)	521 แห่ง (33 จังหวัด)	236 แห่ง (10 จังหวัด)	-

ข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2568